

274. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet betreffende herziening in het algemeen belang van bij erfstelling of legaat gemaakte bedingen.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.
's Gravenhage, den 8 Januari 1925.

WILHELMINA.

274. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wensche-lijk is, voor bepaalde gevallen de mogelijkheid te openen tot herziening en vervallen-verklaring in het algemeen belang van bij erfstelling of legaat gemaakte bedingen:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Wanneer veertig jaren zijn verlopen na het overlijden van den erflater of na den dag, sedert welken rechtsvermoeden van diens overlijden bestaat, kan een bij erfstelling of legaat gemaakt beding op verzoek van dengene, die het beding behoort na te leven, door den Hoogen Raad der Nederlanden in het algemeen belang, zulks zooveel mogelijk in aansluiting aan de bedoeling van den erflater, worden herzien of vervallen verklaard, indien en voor zoover het betreft:

de plaats, waar en de wijze, waarop voortbrengselen van kunst of voorwerpen van geschiedkundigen of wetenschappelijken aard, geschriften hieronder begrepen, in eene voor het publiek toegankelijke verzameling moeten worden bewaard;

de mate, waarin en de voorwaarden, waaronder aan het publiek gelegenheid moet worden verschaft om voortbrengselen en voorwerpen, als hiervoor bedoeld, te bezichtigen en te gebruiken;

de bestemming, welke in het belang van de kunst of de wetenschap aan gelden moet worden gegeven.

Artikel 2.

Het verzoek wordt aan den Hoogen Raad gedaan bij met redenen omkleed verzoekschrift.

Indien het strekt tot herziening van een beding, wordt in het verzoekschrift medegedeeld, hoedanige herziening wordt gewenscht.

Op het verzoek worden de wettige nakomelingen en de echtgenoot van den erflater gehoord, althans op door den Hoogen Raad te bepalen wijze daartoe opgeroepen.

De Hooge Raad hoort, indien hij dit noodig acht, getuigen en deskundigen.

Alle verhooren hebben in het openbaar plaats.

De verzoeker wordt in de gelegenheid gesteld, opmerkingen te maken naar aanleiding van de door de gehoorde personen afgelegde verklaringen en het verzoek mondeling toe te lichten.

De Hooge Raad is ambtshalve bevoegd een beding, waarvan de vervallen-verklaring is verzocht, te herzien, alsmede een beding op andere wijze te herzien dan is verzocht.

Artikel 3.

De beschikking van den Hoogen Raad, waarbij een beding is herzien of vervallen verklaard, wordt niet van kracht, dan nadat deze door Ons zal zijn goedgekeurd.

Artikel 4.

Het bepaalde in de voorgaande drie artikelen is van toepassing op een herzien beding, mits tien jaar zijn verlopen, nadat de beschikking van den Hoogen Raad, waarbij het beding is herzien, van kracht is geworden.

Artikel 5.

De vervallen-verklaring van eene erfstelling of een legaat kan worden gevraagd ter zake dat een herzien beding, hetwelk in de plaats is getreden van een beding, waaronder de erfstelling of het legaat is gemaakt, niet is nageleefd.

Het bepaalde in het tweede en het derde lid van artikel 1051 van het Burgerlijk Wetboek is in dat geval van toepassing.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

De Minister van Justitie,

274. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Algemeen.

Het onderhavige ontwerp van wet is ontleend aan het in Juli 1921 gepubliceerde rapport der Rijksc commissie voor het museumwezen. Waar in een enkel opzicht van het voorstel der Commissie is afgeweken, wordt daarop hieronder de aandacht gevestigd.

Een belangrijk deel van de kunstvoortbrengselen en de voorwerpen van geschiedkundigen of wetenschappelijken aard, geschriften hieronder begrepen, die in musea en bibliotheken voor het publiek toegankelijk worden gesteld, is als erfstelling of legaat verkregen. Aan deze wijze van verkrijging is het bezwaar verbonden, dat de bedingen, waaronder is vermaakt, ook dan moeten worden nageleefd, wanneer het in het algemeen belang zoude zijn, dat daarvan kon worden afgeweken. Deze afwijking in bepaalde gevallen mogelijk te maken, wordt met de indiening van dit wetsontwerp in de eerste plaats beoogd.

Voorts heeft dit wetsontwerp ten doel de gelegenheid te scheppen, bezwaren uit den weg te ruimen, waartoe testamentaire bepalingen aanleiding geven, door welke de bestemming is bepaald, die in het belang van de kunst of de wetenschap aan gelden moet worden gegeven.

Enkele grepen uit de testamentaire bepalingen, die beheerders van voor het publiek toegankelijke verzamelingen hier te lande moeten naleven, zijn voldoende, om de bezwaren te doen kennen, die verband houden met de wijze, waarop tot deze verzameling behorende voorwerpen werden verkregen.

W. H. J. baron VAN WESTREENEN VAN TIELLANDT, overleden 22 November 1848, heeft zijne uiterst belangrijke verzameling van boeken, waaronder de zeldzaamste incunabelen, schitterend verluuchte handschriften, kaarten, platen, penningen, munten, oudheden, schilderijen en zeldzaamheden aan het Rijk vermaakt, om als eene op zichzelf staande verzameling het Museum Meermanno-Westreenianum te vormen en uit te maken. Hij bepaalde daarbij onder meer, dat nimmer iets mag worden uitgeleend of aangekocht, doch dat de verzameling in tegenwoordigheid van een beambte geraadpleegd en bezichtigd zal kunnen worden door hen, die biljetten van toegang hebben ontvangen van den hoofdbestuurder, zijnde de tijdelijke bibliothecaris van de Koninklijke boekerij te 's Gravenhage, zullende dit echter uitsluitend kunnen geschieden op den eersten en den derden Donderdag van elke maand des voormiddags en des namiddags voor etenstijd.